

Matata na Libota Liyebisi, lisungi na misala na Islington

Soki ozali na matata na libota, kominyokola te na kimia.

Pona liyebisi, toli, lisungi to pe esika ya kobombama na nokinoki benga:

**Ligne ya lisalisi ya ofele
esalaka 24 heure
0808 2000 247**

Salela Guide malamumu- kanisa esika nini okobomba buku oyo, to pe moto mosusu akoki kobombela yo, to pe ndenge nini okoki komibatela tango ozali kotanga yango.

Na tango ya likambo benga 999.

Ozali kobanga moto moko oyebi to azali kovanda esika moko nayo?

Tango mosusu moto yo ovanaka na ye asi asala yo mabe mbala moko, tango mosusu ovanda na monyokwami bambula ebele. Tope moto oyebi, to pe bosalaka mosala esika moko, to kaka moto moko boyebani azali konyokwama na libota.

Mokanda to Guide oyo ezali kopesa mateya na makambo oyo ekoki kotungisa yo. Bato oyo bazali konyokwama mingi ezali basi, kasi mokanda oyo ezali malamumu pona basi na pe mibali oyo bazali konyokwama na kati ya libota. Bato nyionso bazali na droit ndenge moko engebene mibeko.

Mingi ya bizaleli oyo esangani na minyokoli na kati ya libota ezali ba Crime pe moto oyo akosala yango bakoki kokondane ye to pe bakoki kotia ye na boloko.

Matata na kati ya libota ezali kaka kobeta na nzoto te. Ezali naba ndenge ebele kasi esalaka ete moto avanda na bobangi.

Okoki kozwa mateya ya lisalisi na bituluku misusu oyo ekomami na ebandeli ya mokanda oyo. To pe okoki kozwa mayebisi na bozindo na internet ya Islington council -

www.islington.gov.uk/domesticviolence

Pona lisungi pe mayebisi benga:

Solace Women's Aid:
...▶ **020 8269 2121**

Islington Victim Support:
...▶ **020 7700 6014**

IMECE Turkish Speaking Women's Group:
...▶ **020 7354 1359**

Latin American Women's Aid:
...▶ **020 7275 0321**

Islington Police Community Safety Unit:
...▶ **020 7421 0385**

Men's Advice Line and Enquiries (MALE)
...▶ **0808 801 0327**

Broken Rainbow (for lesbian, gay,
bisexual and transgender survivors):
...▶ **0845 260 4460**

Na tango ya likambo benga:
...▶ **999**

Pona ndenge nini kosala na bozindo pe kotala ndenge nini misala esalamaka bisika nionso tala na:

www.islington.gov.uk/domesticviolence

**! Yeba ete: ozali yo moko te.
Lisalisi ezali.**

Matata na Libota

Kosalela makambo ya bosangisi nzoto na ndenge ya nko

ko viole, kofinga na telephone, kosangisa nzoto na libolo to na masoko na makasi ata moninga aboyi, kosenga moninga atala pornografi to kosalela makambo oyo ezali na pornography na makasi, kolobela moninga na kofinga etc.

Nko na makambo ya mbongo

kozangisa moninga mbongo na nko, ko senga moninga afuta ba facture na makasi, kopesa salaire, mbongo ya benefit to ya pension na makasi

Mitungisi

Kotalela, kolandela, kotinda bato balandela, kobenga na telephone pona kotungisa moninga to kotinda mikanda, ba menace etc.

Bitumba na nzoto

Kobeta, kotindika, kobeta mbata, koswa mino, kotumba motoo, kobeta makolo etc

Bitumba na makanisi

Kofinga, kokitisa moninga, kokitisa moninga na miso ya bato, kotia moninga mosika na libota na pe baninga, mafinga tango nionso to pe ko kritike etc.

1 Loba soki likambo ezali

Ozali na droit ya bomoi ezangi matata pe bobangi. Yeba ete...

- ➔ **Ozali yo moko te:** ba recherch  emonisi ete ebele lokola moko na kati ya basi zomi bazali na kati ya boninga ya pasi. Ekomelaka basi ya lolenge nionso ekipe mbula te, esika te, mboka te, to religion nini te.
- ➔ **Moto ako pamela yo te:** ezali nde ndenge molongani to moto oyo azali kosala yo mabe aponi amitambwisa.
- ➔ **Okoki kobongola bizalaleli ya moninga nayo te:** lolenge oyo moto yango azali kosala mabe akoki kobongwana ezali ete ayeba ete azali na likama pe aluka lisalisi pona kotika mabe.
- ➔ **Ozali na mbeba soki oboyi kondima ete ozali na kati ya matata:** matata ekomaka mabe mingi soki ezali kowumela.

➔ **Loba soki likambo ezali** – kotikala yo moko te: zwa lisalisi epai ya moto oyo ozali na confiance na ye, to pe okoki ko solola na moko ya bituluku oyo bakoki kopesa yo mateya to lisungi oyo esengeli.

➔ **Ata na sima ya kimoninga ya pasi bomoi nayo ezali na ntina** – bato mingi bazali na bango na esengo ata ko bazangi molongani misusu pe bazali kosala kimoninga ya sika pe ya bolingo oyo bakokaki kokanisa te ete bakozala na yango tango bazalaki na molongani ya matata.

2 Komilengela pona komibatela

Komibongisa pona komibatela ekosunga yo po na koyeba nini okoki kosala pona kobatela bana nayo na yomoko.

Tala mua makambo oyo ekoki kosunga yo pona komilengela ndenge nini okoki komibatela:

- ➔ Koma makambo nionso oyo ya matata ezali kosalama na libota.
- ➔ Yeba esika nini okoki kozwa telephone noki (mobile, moto oyo bovandi pembeni, ndeko to moninga)
- ➔ Zala tango nionso na liste ya numero ya bato oyo okoki kobenga nokinoki, bandeko nayo , baninga, police ya pembeni ya esika ovandaka.
- ➔ Bomboka mua mbongo pona kozwa bus nokinoki.
- ➔ Zala na bafungola ya ndaku
- ➔ Zalaka na bafungola

Soki ozali kokanisa kokende, meka ko:

- ➔ Kobima tango monyokoli azali te nzinga nzinga
- ➔ Zwa bana nayo banso
- ➔ Zwa ba mikanda nayo nionso ya l'etat na ya mbongo, na babuku ya libala na ya mbotama, mikanda ya tribunal, carte ya NHS, ba passeports, mukanda ya kotambwisa motuka, buku ya mbongo ya bana, buku ya adresse, buku ya bank, buku ya cheke, ba cartes ya credit etc
- ➔ Zwa mwa biloko nayo ntina
- ➔ Zwa biloko ya bana ya kosakana oyo balingaka mingi
- ➔ Zwa bilamba pona mua ndambo ya mikolo
- ➔ Zwa bakisi oyo yo na bana nayo bokoki kozala na posa na yango

3 Kofunda na police

Ba police bazwaka matata na libota na ntina mingi pe bakoluka nano babatela na yo.

Ezali na makambo mingi oyo bakoki kokondane monyokoli pona yango.

Na tango ya likambo benga nokinoki 999 pona lialisi.

Tango mosusu okoki kosolola na mosali oyo ayebi makambo yango malamumu na esika oyo:

Community Safety Unit na 020 74210326

Ezali droit nayo kofunda matata na police pe soki osali ndenge wana ekoki kosalisa yo pona komibatela pe kobatela bana bayo.

Soki ba kondane monyokoli bakoki kobenga yo okende pena tribunal. Ezali na bituluku na Islington oyo ekoki kosunga yo soki ozali komitungisa pona kokende na tribunal. Solola na moko na bango mayebisi ezali na ebandeli ya buku oyo.

4 Makambo ya ndako

Mibeko ya makambo ya ndako eyebi ete matata ekoki kosalama na kati ya balongani, na kati ya baboti na bana oyo bakoli, na pe na ba makambo mosusu.

Mwa makambo oyo okoki kosala:

Kotikala na kati ya ndako to kozonga na ndako na libateli

Libateli na mibeko ya l'etat – okoki kosenga na tribunal abimisa monyokoli na ndako, to ko pekisa ye kokkota na makambo nayo. Pona makambo ya mibeko, *tala na esika 5-na Lisalisi ya mibeko ya l'etat*.

Lialisi epayi ya mokolo ndako – soki ovandaka na ndako ya l'etat, mokolo ndako akoki kosunga yo ovanda na kimia na ndako nayo. Solola na Area Housing Office to Housing Officer na bino.

Lisungi na kati ya ndako (Home Shelter) – lisungi oyo ezali pona kosunga yo ovanda kaka na kati ya ndako nayo na kobatelama ya makasi lokola kotia bafungola ya makasi na ndako nayo nape kobatela malamumu esika batiyelaka yo mikanda pona moto. Pona basalela yo makambo yango esengeli ozala moto oyo azali kovanda na matata na libota pe Islington andima penza ete okoki kokima ndako nayo pe kozanga ndako po ozali na libateli ya malonga te. esengeli ozala mofuteli ya ndako yango to mokolo ndako. Solola na Islington Housing Aid Centre na 020 75272000 pona mayebisi.

To kokende na Esika babombaka basi (Women's Refuge)

Esika ya bombami ezali ba ndako ya bobateli pona basi na bana oyo bakimi matata na libota, pona tango mokuse. Bisika yango mingi endimaka bana ya mibali kaka ba oyo bazali tii na mbula 12 to 14. Bolobaka te ba adresse ya ba ndako ya bobombami pona kobatela basi oyo bavandi kuna.

Benga National Domestic Violence Helpline na 0808 2000 247 esalaka 24heure

Kosenga esika ya kovanda ta ndako

Ezali mosala ya council kopesa yo esika ya kovanda ya ntango moke ntango bazali kolandela makambo na yo. Mibeko ya makambo ya ndako elobi boye: 'ezali malamumu te ete moto azala kaka na kati ya ndako oyo ekoki komemela ye matata na libota to pe matata mosusu'. Matata elingi koloba matata to pe menace ya matata oyo ezali kowuta epai ya moto mosusu, matata oyo ekoki kosalamaka mbala na mbala.

Solola na Islington Housing Aid Centre na, 38 Devonian Road, London N1 8UY Tel: 020 7527 2000

Kende kovanda na ndeko to moninga pona mua tango moke

Soki ezali malamumu kosala bongo talela soki:

- ➔ Na ndenge nini ndeko to moninga akoki kosunga yo
- ➔ Pe bandeko bakoki koloba nayo ovanda kaka na libala ango to kobongisa
- ➔ Molongani nayo monyokoli ayebi adresse esika olingi okende to pe akoki kolanda yo kuna, pona kobangisa yo to ko atake yo to bato oyo okeyi kovanda epai na bango.

Kofutela ndaku yap rive to kosomba ndaku

Soki olingi ofutela ndaku ya prive bakoki kofutela oyo babengi na Anglais Housing benefite. Islington Housing Aid Centre bakoki kopesa yo toli pona oyo etali makambo ya ndaku pe koyebisa yo bisika mosusu okoki komeka.

Kasi makambo ya koluka ndaku mususu ezwaka mwa ntango molayi, na yango ndaku pona mwa ntango mokuse nde ekoki nanu kopesama pona kozela ndako ya libela.

5 Lisalisi ya mibeko ya l'etat

Kokende kosamba na tribunal ekoki kobangisa yo, kasi yeba ete ozali n adroit ya bomoi ezangi bobangi ya matata. Tribunal ekoki kobatela yo.

Mibeko ya tribunal oyo juge apesaka

Mibeko ya zuzi oyo babengi na lingilisi injunctions ezali na eteni ya mineyi ya mibeko ya libota pe ezali wana pona kobatela yo. Esengeli Avocat pona asunga yo po na komilengela po na tribunal (benga to solola naba agence oyo ya lisalisi oyo ezali na sima ya buku oyo po na koyeba ba avocat oyo bazali pembeni na esika omandaka) to pe okoki komilengela yo moko ndenge nini okoki kokotisa demande nayo (tanga na esika oyo bakomi DIY na eteni ya lokasa oyo elandi). Ezali na mibeko ya minene mibale oyo ekoki kobatela yo. Ezali boye:

A Non-molestation Order:

Mibeko oyo ezali pona kopekisa monyokoli abangisa yo to asala yo matata na bana bayo, to pe komonela yo, to kotungisa yo, to kolandela yo. Ekoki pe kopekisa ye apusana pembeni nayo, to akoma te pembeni ya ndaku nayo. Ezali pona kobatela, pona kolongono, pe bolamu ya moto oyo bazali konyokola na pe bana baye.

Mobeko pona bovandi (an Occupation Order):

Mobeko oyo ezali pona kobimisa monyokoli na ndaku, ata soki ndaku ezali pona bino mibale. Ekoki pe kotiyela monyokoli ndelo ya 200 metre akoma te na ndaku to na kelasi ya mwana.

Mibeko oyo ekoki kozala na 'makasi ya kokanga'. Elingi koloba ete soki monyokoli atosi mibeko te, bakoki kokanga ye to pe kotiya ye na boloko.

Ekoki pe kosalama ete batiya mibeko ata soki 'bayebisi monyokoli te'. Elingi koloba ete bakoki pe kobanda makambo na tribunal kozanga ko yebisa monyokoli. Esalamaka mingi soki makambo esengi ete esalama mbangu.

Tango mosusu monyokoli akoki kondima ko laka na tribunal ete akosala yo mabe te. Yango epaska penza libateli mingi te, na yango okoki pe koboya nayo.

Kosenga mibeko yo moko (DIY Injunctions):

Soki bakoki kopesa yo avocet ya ofele te, okoki yo moko kosenga batiyela mobeko. Pona kosala bongo etuluku oyo babengi Rights of Women basala buku moko babaengi 'Do it Yourself Handbook' oyo elimbolaka ndenge nini okoki kotondisa formulere pona kosenga yo moko na tribunal.

Benga Rights of Women na: 020 72516577.

Libateli pona motungisi mobeko ya 1997

Mobeko oyo ezali malamuru pona tango molongani nayo ya kala to ya sika azali kolandela to kotungisa yo. Esengeli osolola na avoka nayo makambo yango po na bazwa mokano ya malamuru pona bolamu na yo.

6 Mbongo

Bato mingi oyo bazali komona pasi ba mitungisaka pona makambo yam bongo oyo ekoki kosala ete esilisa boyokani, mingi mingi soki molongani na bango nde moto asungaka bango na mbongo. Yango nde te ekoki ko sukisa yo pona kosenga lisalisi. Soki osalaka te to ozwaka mbongo moke, ezali naba benefice oyo okoki kosenga, lokola:

- Income Support
- Child Benefit
- Housing Benefit
- Crisis Loan
- Community Care Grant
- Children's Tax Credit
- Jobseekers
- Council Tax Benefit
- Budgeting Loans

Pona liyebisi pona makambo ya benefice benga:

Citizens'Advice Bureau na www.citizensadvice.org.uk

To pe kende na departema ya makambo ya misala na pensions na internet na

www.dfwp.gov.uk

7 Bana

Ezali na ntina koyeba ete esalaka bana mabe tango bazali komona matata na kati ya libota pe ekosenga ete bazwa lisungi pona kokoka makambo oyo ezali koleka na ndaku. Tango mususu bana pe babetamaka pe basalaka bango pe mabe. Ezali na bituku na Islington oyo ekoki kosunga bana pona kobatela bango na makambo oyo esalaka bana pasi soki bazali komona matata oyo ezali koleka na kati ya libota.

Pona liyebisi nab a misala oyo ya bana na Islington benga moko ya bituluku oyo ezali na sima ya buku oyo to kende na:

www.islington.gov.uk/childrensdirectory

Bato oyo basalaka mabe babangisaka ete bakoki kobotola yo bana na yo soki oyebisi bato ete matata ezali koleka na ndaku. Esalamaka penza boye te. misala ya bana eyebi ete eloko ya malamuru ya kosala ezali kobatela bana na pasi ezali kosunga moboti to moto oyo azali kobatela bana oyo azali kosala bango mabe te kasi oyo azali koluka bolamu ya bana.

Soki ozali komitungisa pona bolamu ya bana nayo okoki kobenga:

**Islington Children's Services Assessment Team
na 020 7527 7400**

To kende na buro na bango

292 Essex Road, London, N1 3AZ.

Soki ozali kokanisa kolongwa na kimoninga ya pasi meka kozwa pe bana bayo (*tala eteni ya 2- komilengela pona komibatela*).

Soki osi okeyi pe ozali kobanga ete molongani nayo akoki koyiba bana, ezali na makambo oyo okoki kosala. Batela mikanda ya bana nayo ntango nionso na esika ya malamuru (na ndakisa mokanda ya mbotama, peseport etc) na pe mikanda ya tribunal. Soki mwana nayo azali na passeport te benga buro ya makambo ya passeport pe pesa mobeko ete mwana nayo akkoki kosala mobembo te soki yo moko opesi ndingisa te. okoki kozwa ba toli na ntina ya makambo oyo epayi ya avoka nayo to na Women's Aid.

Okoki pe komitungisa pona bokutani ya bana na molongani nayo ya matata. Soki molongani na nay o alingi amona bana esengeli oluka lisalisi ya avocet noki noki.

Tribunal esengeli kotalela makambo ya matata na libota tango ezali kolandela makambo ya bokutani na bana. Pona kosala ete moto oyo abiki na matata na pe bana bamona matata lisusu te tango bokutani ezali kosalama.

Ezali na mua makambo pe mibeko ya tribunal:

- ➔ **Mosala ya moboti** – mama nionso azali na yango. Tata nionso oyo abalana na mama ya muana pe azali na yango pe tata nionso oyo kombo naye ezali na buku ya mbotama ya mwana nionso oyo abotami na sima ya 2003 pe zali mosala ya moboti elongo na mama.
- ➔ **Mobeko ya bovandi** – yango elobelaka pona oyo etali mwana akovanda na nani.
- ➔ **Mobeko ya bokutani** – elobelaka makambo ya ndenge nini baboti oyo bavandi na mwana te bakoki kokutana na mwana (na ndakisa ba koko naba ndeko ya mwana). Mama akoki kosenga na tribunal ete bakengelaka ba bokutani.
- ➔ **Kokengela bokutani** – ndenge tolobi likolo awa esengeli bakengela bokutani.
- ➔ **Mobeko ya kopekisa kosala makambo** – pona kopekisa ba oyo kombo na bango ezali na kati ya mobeko kosala makambo mosusu pona mwana, na ndakisa kobimisa mwana libanda ya mboka to kokutana na mwana kozanga bokengeli.

8 Makambo mosusu

Matata na libota ekomelaka bato ya lolenge nionso.

Ba agence oyo ezali na sima ya buku oyo esungaka bato ya lolenge nionso ezala mboka nini, mwasi to mobali, mbula nini ezala moto oyo azali ebosono. Kasi ezali na bituluku ya ndende na ndenge na kati ya Londres mobimba oyo ekoki kosunga moto na moto na ndenge na ye.

Okokuta misala yango na

www.islington.gov.uk/domesticviolence

to pe kobenga ba numero oyo ezali na lokasa ya ebandeli pona mayebisi.

Soki ozali mwasi moyindo tango mosusu okolinga osolola na bituluku oyo etalelaka makambo ya mboka nayo to oyo bakoki kosunga yo na ndinga na yo ya yambo. Ekoki pe kozala ete ozali na mikakatano ya immigration pe ozali kobanga ete ekoki komemela yo kokoso soki okabwani na molongani nayo oyo azali konyokola yo. Esengeli kozwa nanu toli pona makambo ya immigration na yambo ete ozwa mokano. Soki ozali kobanga ete balingi **kobalisa yo na makasi** ezali na bituluku ya leta to ya ofele oyo bakoki kosunga yo.

Mbula na yo ekoki kosala bokeseni na etuluku nini okoki kosepela kosenga lisungi. Ezali na bisika oyo ezali kaka pona **basi mikolo to bilenge**.

Ezali pe na bisika oyo ezali pona bato oyo bazali na **ebosono ya nzoto to ya moto** oyo bazali kokutana na matata na ndako.

Ba lezibyene to ba oyo basalelaka ba nzoto na bango lokola basi to pe mibali bakoki kokende bisika oyo basungaka bato oyo basalelaka makambo ya ndenge wana na nzela ya Women's Aid na pe bituluku misusu oyo basalaka misala ya ofele. Soki olingi kosolola na etuluku oyo esungaka kaka **ba lezibiyene, ba pede, basaleli ya nzoto na lolenge mibale naba oyo babongola nzoto na bango** benga to solola na Broken Rainbow.

Mibali oyo babiki na matata ya ndako bakoki kobenga to kosolola na Islington Victim Support pona lisungi pe mayebisi. Okoki pe kobenga helpline ya mibali, na tango Rainbow ezo pesa lisungi kaka na ba pede na ba oyo basalelaka nzoto na bango na lolenge nionso mibale.

'Na suka mobali aponi kosala ngai mabe, natiaki liboko na ye na elongi na ngai te ye moko mutu asalaki yango. Mosali mabe ye moko mutu alingi bongo.'

Ewuti na Women's Aid: 'Basi bazali koloba'.